sara.kuitunen@eduskunta.fi

HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Digi- ja väestötietoviraston lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Digi- ja väestötietovirastoa (DVV) antamaan lausuntonsa Digi- ja väestötietoviraston toiminaan liittyvistä haasteita ja rahoituksen riittävyydestä vuoden 2022 valtion talousarvioesityksen valossa. DVV kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

DVV:n perusrahoituksen taso on liian matala kasvaviin volyymeihin nähden

Talousarvioesityksessä vuodelle 2022 (ml. täydentävä) DVV:n toimintamenojen määräksi esitetään 58,876 M€.

DVV toteaa, että viraston toimintamenokehys on jäänyt jälkeen tarvittavasta tasosta. Tähän on vaikuttanut viraston palveluiden kysynnän kasvu erityisesti väestön ikääntymiseen liittyvissä palveluissa. Erityisesti holhoustoimen asiamäärät ovat kasvaneet noin 5 %:n vuosivauhtia viimeisen kymmenen vuoden aikana ja palvelutarpeen ennustetaan kasvavan edelleen (liite 1). Myös Suomi.fi-palveluiden asiointimäärät ovat kasvaneet ja ovat kasvamassa yhteiskunnan digitalisoitumisen myötä huomattavasti korkeammalle tasolle kuin mihin rahoitustaso on kehyksessä vuonna 2015 kiinnitetty. Yhteiskunnan digitalisaation edistyminen Suomi.fi-palveluiden myötä on tavoitteiden mukaista, mutta huolena on, että virasto ei voi nykyrahoituksen tasolla vastata pitkäjänteisesti kehittämisen lisätarpeisiin, vaan kehittäminen tapahtuu lyhytjänteisesti erillisrahoituksilla.

Viraston eräissä henkilöasiakaspalveluissa käsittelyajat ovat pidentyneet ja palvelut ovat osittain ruuhkautuneet. Tämä johtuu suurelta osin palveluiden kysynnän kasvusta. Asiaan vaikuttaa osin myös DVV:n valtakunnallinen, vielä osittain paperiprosesseihin perustuva toimintamalli ja sähköisen asianhallintajärjestelmän puuttuminen. DVV on saanut vuoden 2021 lisätalousarviossa 2,15 M€:n lisämäärärahan asiakaspalveluruuhkien purkamiseen. Tällä rahoituksella on palkattu yli 40 henkilöä noin vuodeksi holhoustoimen, rekisteripalveluiden ja valtuuspalveluiden asiakaspalvelutehtäviin. Näillä lisäresursseilla saadaan purettua akuutit ruuhkat ensi kesään mennessä. Palvelujen kehittämistä ja palveluprosessien digitalisointia määrärahan taso ei mahdollista, vaan palvelujen digitalisointiin virasto tarvitsee erillisen rahoituksen, jotta ruuhkia ei syntyisi uudelleen.

Sähköisen asioinnin mahdollistamiseksi ja sujuvoittamiseksi erityisesti holhoustoimen palveluissa tarvitaan myös säädösmuutoksia. Olisi mm. tarpeen mahdollistaa, että edunvalvoja voisi asioida päämiehensä puolesta sähköisissä kanavissa. Tarvittavista säädösmuutoksista on käyty keskusteluja oikeusministeriön kanssa, mutta toistaiseksi oikeusministeriöllä ei ole ollut resursseja näiden muutosten edistämiseen.

29.11.2021

DVV on keväällä 2021 esittänyt valtiovarainministeriölle suunnitelman Oikeusturvaohjelmasta vuosille 2021–2028, jonka keskeisenä strategisena tavoitteena on kansalaisten oikeusturvan vahvistaminen digitalisaation avulla. Kehittämisen keskiössä ovat asiointikanavien ja työvälineiden sähköistäminen sekä prosessien sujuvoittaminen. Ohjelman toteuttamiseen ja palvelujen digitalisoinnin edistämiseksi DVV tarvitsee lisärahoitusta 35 M€.

Oikeusturvaohjelman toteuttamiseen DVV on esittänyt rahoitusta sekä vuoden 2021 neljänteen lisätalousarvioon, vuoden 2022 talousarvioon että vuosien 2023–2026 kehyssuunnitelmaan. Ensi vaiheen (v. 2022–23) rahoitustarve on noin 10 M€. Vuoden 2022 talousarvioesitykseen sisältyy 2 M€ määräraha (VAAKA-hankkeen siltaus kohti kansalaisen oikeusturvan vahvistaminen digitalisaation avulla -kehittämisohjelmaa). Lisäksi talousarvion täydennykseen sisältyy 1 M€ määräraha. Nämä summat ovat hyvä alku, mutta evät vielä riitä holhoustoimen palveluiden ja viraston asianhallinnan digitalisoimiseen. Riskinä on, että ruuhkanpurkurahoituksen päätyttyä kesällä 2023 asiakaspalveluruuhkia alkaa taas syntyä.

Jalonen Aino
912056303
Digitaalinen allekirjoittaja: Jalonen Aino 912056303

Aino Jalonen
Ylijohtaja
Digi- ja väestötietovirasto

LIITTEET

Liite 1 Holhoustoimen asiointimäärät